

BRÓDY IMRE

1891-ben ezen a napon született Gyulán Bródy Imre fizikus, kémikus, feltaláló, a modern kriptongázas villanylámpa kifejlesztője.

A jómódú polgári családban felnőtt Bródy az iskoláit szülővárosában és Aradon végezte, majd a fővárosi Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem szerzett matematika-természettan szakos középiskolai tanári oklevelet. 1918-ban befejezett doktori disszertációjában kvantumelméleti módszerekkel elsőként számította ki az egyatomos ideális gázok kémiai állandóját. Ezzel a tanulmányával komoly szakmai hírnevet szerzett magának, 1920-ban meghívást is kapott a Göttingeni Egyetemre. Két évig élt Németországban, ahol együtt dolgozott a későbbi fizikai Nobel-díjas Max Bornnal és számos tudományos publikációja jelent meg.

1923-tól élete végéig az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. (ismertebb néven Egyesült Izzó) vezető munkatársa volt. Kollégáival az izzólámpa tökéletesítésének fizikai, anyagtechnológiai problémáin dolgozott. Akkori munkatársa, Selényi Pál így emlékezett vissza rá:

„Itt – szinte váratlanul – tehetségének másik oldala mutatkozott meg. Az elméleti fizikus, a könyvek és a számok embere, akinek pedig még a fizikai kísérletezés műszereinek kezelése sem volt kenyere, a legkiválóbb műszaki embernek bizonyult. Tiszta látása, éles logikája, biztos ítélőképessége, természettudományos gondolkodásmódja, valóságérzete, azaz az egyszerű és mindennapos valósághoz való józan, egészséges kapcsolata és a műszaki dolgok iránti érdeklődése voltak ennek a tehetségnek összetevői. Az izzólámpagyártásnak jóformán minden műszaki kérdéséhez eredményesen tudott hozzászólni, legfőbb munkaterülete azonban a lámpaszerkesztés volt és maradt, amelyet tisztán gyakorlati alapjairól elméleti alapokra emelt. Munkásságát a kryptontöltésű izzólámpa megalkotásával koronázta meg. Amit eközben végzett, azt nyugodtan nevezhetjük az ipari kutatómunka egyik legszebb példájának. Maga az a tény, hogy a gáztöltésű izzólámpa hatásfoka megjavulna, ha a szokásos argongáztöltést a rosszabb hővezető-képességű és nagyobb sűrűségű (nagyobb atomsúlyú) kryptonnal helyettesítik, a szakkörök előtt – legalábbis elvileg – nem volt ismeretlen. Utólag vált ismeretessé, hogy a nemes gázok ipari előállításának és alkalmazásának legismertebb úttörője, a francia G. Claude már Bródyt megelőzve gondolt kryptontöltésű izzólámpára.”¹

A kriptonéző volt az 1936-os Budapesti Ipari Vásár egyik szenzációja és még ebben az évben a külföldi piacon is megjelent. A kutatócsoport kidolgozott egy technológiát a kripton olcsó, ipari méretű előállítására is, amelyre alapozva az Egyesült Izzó felépítette és 1937-ben üzembe helyezte a világ első kriptongyárát Ajkán.

Bródy Imrét szakmai eredményeire és különleges érdemeire való tekintettel kormányzói mentesség övta, amikor 1944-ben Magyarország német megszállása után megkezdődött a magyar zsidóság elhurcolása. Ő azonban úgy döntött, hogy lemond a mentességéről és sorsazonosságot vállal családjával, hiszen többek között lányát és feleségét is koncentrációs táborba vitték. A bajorországi Mühldorfban, a lágerben halt meg 1944. november 25-én.

Bródy Imre nevét viseli a kutató-fejlesztő laboratórium egykori újpesti munkahelyén, az **Eötvös Loránd Fizikai Társulat** pedig a tudós emlékére 1950-ben díjat alapított, amelyet évente ítélnek oda olyan szakembereknek, akik a fizika alkalmazásának területén érnek el kimagasló eredményeket.

Források:

¹ <https://www.sztnh.gov.hu/hu/magyar-feltalalok-es-talalmanyaik/brody-imre>
<http://www.omikk.bme.hu/archivum/magyarok/htm/brodyrov.htm>

